

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SAINT-PIERRE, MICHEL DE

Miliardarul / Michel de Saint Pierre ; trad.: Maria
și Cezar Ivănescu. - București : Orizonturi, 2017

ISBN 978-973-736-332-9

I. Ivănescu, Maria (trad.)

II. Ivănescu, Cezar (trad.)

821.133.1

Corector: *Emilia Leancă*
Tehnoredactor: *Puiu Enache*
Coperta: *Puiu Enache*

LE MILLIARDAIRE

Copyright © Éditions Bernard Grasset, 1970

Editura ORIZONTURI – București

B-dul Libertății nr. 4, bl. 117, et. 7, ap. 20

telefon: 021.317.76.79, 0744.531.333

e-mail: orizonturi@editura-orizonturi.ro

MICHEL DE SAINT PIERRE

MILIARDARUL

Traducere: **Maria și Cezar Ivănescu**

Editura ORIZONTURI

*Ar trebui să trăim asemenea
unui capucin bine-crescut.*

JOSEPH DE MAISTRE

1

Era frig și Parisul își etala toată gama nuanțelor de cenușiu. Șoferul își scoase casceta, înclină capul albit, deschise portiera și-i întinse patronului său o mână înmănușată. Domnul Georges H. Fabre-Simmons o ignoră și coborî vioi din mașină:

— Mulțumesc, Léopold! Și poftă bună. Mă tem că va trebui să zăbovesc pe aici! Vino să mă iei pe la ora patru.

Rotocoale de abur se desprindeau de pe buzele șoferului:

— Poftă bună, domnule președinte.

Fabre-Simmons pătrunse înfrigorat în restaurant, întinse pălăria neagră, își lăsă paltonul negru și fularul alb în mâinile șefului de sală care, ceremonios și familiar în același timp, îl conduse în separeul rezervat de la primul etaj. Președintele își consultă ceasul de mână (gest care devenise la el un tic): „Ora 13 și 15 minute fix. Animalul ăsta de Sangalles întârzie. Știam că va întârzia...”

Fabre-Simmons care, fiind mic de statură, se ținea foarte drept, își aminti de corpul masiv al lui Marcel Sangalles, președintele Atelierelor și Șantierelor Sangalles și fiul, de câteva zeci de ori milionar în franci noi.

Cei doi se întâlniseră de multe ori la reuniuni profesionale, ceremonii, inaugurări și cocteiluri. Dar nu avuseseră niciodată ocazia să se înfrunte. Fabre-Simmons își mai consultă o dată ceasul. Nu suporta să aștepte.

Iritat, recapitulă parcursul diverselor etape ale proiectului de apropiere – fără niciun rezultat, se pare urmărind să-i atragă atenția lui Sangalles. Nu pierduse nicio clipă din ochi scopul pe care-l urmărea: să-și extindă cea mai importantă dintre societăți, Compania Franceză de Electronică și Informatică, obținând fuziunea cu departamentul corespunzător al Atelierelor și Șantierelor Sangalles și fiul. „A patra mea fuziune! Tehnica e pusă la punct, oricum... Cine se crede grăsanul ăsta?” Fabre-Simmons nu neglijase nimic pentru a-l face pe „grăsanul” de Sangalles să intre în combinație; îi suflase de sub nas o serie de afaceri, neezitând să lucreze în pierdere – ceea ce însemnase consimțirea la unele sacrificii financiare mai dureroase decât niște furuncule. Apoi răspândise zvonul că avea să-și extindă afacerile dincolo de frontierele obișnuite, propunând o participare încrucișată puternicei Societăți F.E.G. – mare clocitoare de tuburi metalice și rivala directă a lui Marcel Sangalles în fabricarea celor mai importante produse ale sale. Cu alții, această tactică, bine unsă, dădea excelente rezultate. Adversarul, alertat, lua inițiativa unui dejun la Drouant sau la Lucas-Carton. Fabre-Simmons accepta invitația și de aici încolo se afla nu în postura de solicitator, ci de om căruia i se solicită: și tihna acestei poziții făcea parte din plăcerile vieții lui.

„Sangalles n-a mușcat. Nu se lasă prins...”

Nu numai că nu se prinsese, dar așteptase să fie rugat – nu răspunsese decât evaziv și cu întârziere la primele avansuri. Așa încât Fabre-Simmons trebui să modifice, fără voia lui, ordinea obișnuită a ceremonialului. Rugase deci secretara s-o sune pe secretara lui Sangalles pentru a-l invita pe „grăsan” la dejun, propunându-i vreo zece date eșalonate în cursul lunii următoare. Întâlnirea fusese fixată. Dar președintele Fabre-Simmons se afla tot în poziția de solicitant.

*

* *

De două ori veni chelnerul să întrebe dacă „Domnul președinte, așteptând, n-ar vrea să guste ceva”. Avea un aer sever, cu nasul cărnos și sprâncenele negre-cărbune. Fabre-Simmons refuză oferta cu un gest iritat. „Ora 13 și 25! Dacă până la și jumătate animalul nu se arată...”

Ușa separeului se deschise din nou și chelnerul apărură făcându-i loc să treacă președintelui Marcel Sangalles, care înaintă cu mâna întinsă:

— Ce mai faceți, domnule președinte?

Agasat, dar curtenitor și precis, Fabre-Simmons își lăsă mâna mică și îngrijită în laba enormă, dar viguroasă ca un clește.

— Ei bine, domnule președinte, după cum vedeți, vă aștept...

Marcel Sangalles nu se scuză în niciun fel. Adulmecă aerul și declară:

— Mi-e o foame năprasnică!

„E mai mare și mai gras decât îmi închipuiam, ticălosul, gândi Fabre-Simmons. Peste o sută de kilograme de carne tare ca talpa...”

Sangalles scoase un suspin de ușurare, descheindu-și vesta, mângâind enorma garoafă roșie de la butonieră, bătându-se apoi pe burta revărsată peste centura bine strânsă. Aproape chel, avea o față cărnoasă, pătrată, bizar de palidă, pe care luceau doi ochi albaștri, pătrunzători. Singurul lucru plăcut pe acest chip era o gură delicată și senzuală.

— Fir-ar să fie! Ce vreme afurisită!

Pereții separeului rezervat erau plini de oglinzi încastrate în lambriuri, iar Fabre-Simmons, aruncând o privire, își controlă propria ținută. Oglinda îi întoarse imaginea unui chip ironic, cu trăsături bine conturate, cu

părul negru, înspicat cu fire argintii, cu ochii întunecați, lacomi și apoși. „Începe bine! A făcut-o într-adins. Am de petrecut trei ore în compania acestei brute. O brută inteligentă.“ Omul subțire resimți toată grosolănia celui alt până la suferință.

— Să începem cu afacerile serioase, zise el deschizând meniul.

Sangalles ceru pateu de iepure, file de limbă-de-mare, vin alb și un tumedo cu sos bearnes. Fabre-Simmons comandă crudități înaintea unui antricot „fript fără legume“.

— Pe mine fripturile mă neurastenizează! declară Sangalles cu vocea lui puternică și puțin răgușită.

Chelnerul ieși pe când chelarul intră aducând catalogul vinurilor. Comandară Riesling și Fleurie după un monolog al lui Marcel Sangalles – care se fălea că are „gâttele bun“ și o „gură fină“. Georges H. Fabre-Simmons știa să se arate cunoscător la timpul potrivit, dar aceste preliminarile îl exasperau; nu se putu stăpâni să nu înceapă:

— Domnule președinte, vă mulțumesc că ați acceptat această întâlnire. Aș vrea să vă întreb dacă ați luat cunoștință de documentația pe care v-am trimis-o?

Sangalles, care continua, chipurile, să examineze meniul, ridică nasul:

— Ce documentație?

Insolența intenționată era subliniată de strălucirea ironică a ochilor mici și albaștri. Dar Fabre-Simmons nu se lăsă demontat:

— V-am adus o dublură, domnule președinte.

Punând port-documentul pe masă, scoase un vraf de hârtii pe care Marcel Sangalles îl onoră cu o privire distrată:

— A, da! Sunt hârtiile pe care mi le-ați trimis într-un plic mare, gros... Hârțogăria, știți, la mine... Cred că le-am dat secretarei...

— Pot să știu ce v-a spus despre ele?

Sangalles, care se pregătea să atace pateul de iepure, se opri:

— Zău că n-am avut timp să vorbesc cu ea.

„Grăsanul întrece măsura!“ gândi Fabre-Simmons năpădit de o mânie mută. Își termină cuviincios cruditățile, privind din când în când chipul cărnos și palid din fața lui. Apoi ținu un logos răbdător, explicându-i scopurile sale și rezumându-i documentația:

— ... Am ținut deci să vă trimit acest mic dosar privind C.E.E.I. – vreau să zic Compania Franceză de Electronică și Informatică – cea care este, știți, afacerea mea numărul unu...

— Limba asta de mare lunecă singură! remarcă Marcel Sangalles.

Georges H. Fabre-Simmons își șterse liniștit gura înainte de a continua:

— ... Oferindu-vă poate precizările susceptibile să vă intereseze: cifre de afaceri, contul exploatarei din ultimul exercițiu, contul pierderilor, al profitului, bilanțul... Trase o hârtie. Am insistat asupra unei politici de investiție care s-ar putea să vă pară îndrăzneată. Veți remarca, de asemenea, că acel *cash flow*...

Marcel Sangalles apăsă pe butonul destinat chelarului:

— Rieslingul ăsta e bun, dar l-au frapat! Cum să frapezi un Riesling? E destul dacă-l răcești. Nu s-or fi pricipând găzarii ăștia sau ce?

Cărnurile și vinul Fleurie fură aduse cu ceremonie. Fabre-Simmons făcea un asemenea efort să se stăpânească, încât fruntea i se umplu de broboane de sudoare. Mototoli brusc hârtia pe care o ținea în mână fără ca Sangalles să dea semne că ar observa ceva. Brusc, omulețul își schimbă atitudinea și suspină; desfăcu liniștit hârtia pe care nu o aruncase, cercetând fața masivă și palidă a companionului său cu un surâs destins:

— Să nu stricăm totuși plăcerea acestei clipe, zise el blajin, ridicând paharul de Fleurie.

Sangalles nu-și putu reprima o tresărire de surpriză. Ridică și el paharul și ridurile îi încrețiră fruntea pleșuvă. Își desfăcu centura, eliberându-și pânțelele masiv, apoi atacă bestial un turnedo în sânge. Fabre-Simmons își terminase friptura și continua să deguste vinul cu înghițituri mici. Tăcerea care se lăsase conținea o putere pacificatoare.

— Cred că discuția noastră a început prost, declară Fabre-Simmons cu aceeași voce blândă și calmă.

Omulețul avea o privire ciudat de schimbătoare. Ochii lui negri, larg deschiși puteau deveni duri și ficși la mânie; sau, dimpotrivă, se îmblânzeau, se catifelau ca ochii unei câprioare când Fabre-Simmons voia să convingă sau să seducă. Mai surâse o dată, înainte de a relua discursul:

— Dragă domnule președinte, nu e nevoie să vă mai spun că dumneavoastră și cu mine suntem de aceeași parte. Ați făcut răsunătoare declarații în presă, criticând „pasivitatea unui anumit patronat francez” și „negativismul înaltei administrații”. Cred că sunt chiar cuvintele dumneavoastră...

Vorbi astfel cu dezinvoltură, ferindu-se să împingă prea departe limbușeala. Încetul cu încetul, președintele Marcel Sangalles abandonează inerția ostilă și înghețată care-i dăduse până atunci aparența unei bucăți de carne congelată. Fabre-Simmons îl urmărea cu ochii lui lacomi; continuă să vorbească, sublinie o expresie sau alta cu un gest din mână, uză de un paradox neașteptat – înainte de a reveni la punctul esențial al discursului: situația generală a economiei franceze. Contură despre numita situație un tablou succint, colorat, pesimist. Știind că flatează astfel umoarea agresivă a lui Sangalles

și dispoziția lui răutăcioasă, reveni la critica patronilor francezi.

— Ei nu au niciun fel de simț social – nu au gustul Aventurii economice. Niciun pic de dinamism, nimic din acea ferocitate vioaie care-i mână pe pionierii industriei. Gestiunea lor e în întârziere cu douăzeci și cinci, treizeci de ani, în toate domeniile. Și mai rău încă, *sunt patroni fără să le facă plăcere că sunt...*

Marcel Sangalles începea să se trezească, să se în-suflețească. Își mai mângâie încă o dată garoafa roșie, clătînând capul mare și chel.

— Sunt prea tineri! exclamă el. Mult prea tineri acești președinți-directori generali de astăzi – P.D.G., cum li se spune! Nu vorbesc despre dumneavoastră, firește, domnule președinte, care ați trecut toate probele. De fapt, ce vârstă aveți?

— Cincizeci și șase, răspunse Fabre-Simmons.

— Iar eu șizeci și doi! Acum se fabrică P.D.G. de patruzeci de ani! În orice caz, nu ei mă vor învăța pe mine meserie: tocmai ați spus-o, niciun pic de dinamism, niște blegi, niște nevolnici. E adevărat, zău, că lucrează fără chef! Fie vorba între noi, cred că sunt triști și în pat...

Fabre-Simmons se resemna să suporte totul pentru a-și atinge scopurile. „Sangalles a studiat dosarul, orice ar spune el. E viclean ca un indian sioux, experimentat, dur. Iar eu îi știu afacerea pe dinafară. O jumătate de oră de discuții ar fi de ajuns pentru a pregăti calea unei operații rodnice și spectaculoase! Dar nu se grăbește – își permite luxul de a mânca timpul altora. N-ar fi trebuit să mă arăt atât de grăbit de la început...”

În fața lui, Sangalles se scobea în dinți – preocupat să extragă rămășițele pe care le examina cu grijă.

Fabre-Simmons reluă firul discuției. O altă țintă i se oferise: administrația. După ce rosti împotriva ei un mic rechizitoriu bine susținut, încheie:

— Ceea ce critic eu înainte de toate este *atitudinea generală*: această ostilitate a statului francez față de șefii de întreprinderi, crisparea ciudată care-i cuprinde pe funcționari în fața aventurii și a progresului. Ce vrem noi, la urma urmei, de la organele publice? *Pur și simplu să ne lase să exploatăm propriile noastre succese*. În Statele Unite, în Japonia, în Germania se încurajează succesul economic! În Franța, omul de afaceri care reușește e suspect în libertate provizorie.

„Of!” își zise *in petto* Georges H. Fabre-Simmons, obosit de propriile tirade. Voi să tragă concluziile, dar grăsanul îl întrerupse cu un gest din mână:

— Vorbiți de tracasările administrative... Aș putea scrie mormane de cărți despre ele! Tata, bunicul, străbunicul, înaintea mea, ar fi putut scrie unele la fel de faimoase! Acum, de curând, nu știu ce mahăr oficial îmi reproșă că am construit o uzină prea frumoasă... Nu-i bună gluma?

Printr-o mișcare solemnă din cap, Fabre-Simmons atestă că i se pare „bună” gluma, într-adevăr. Președintele Sangalles atacă salata de andive cu ulei de nucă și un adaos de oțet foarte fin. Atunci Fabre-Simmons, care își potolise de mult foamea, făcu următoarea declarație pe care o pregătise cu multă grijă:

— Vedeți, domnule președinte, americanii au în privința noastră o expresie foarte crudă: „Voi nu sunteți în cursă!”. Ar fi putut spune foarte bine: „Voi nu sunteți în viață!”.

Coborî vocea și conchise visător:

— Există întotdeauna în Franța oameni foarte bogați și afaceri „mașini de bani”. Chiar satelizați, vom continua să facem bani. Cei mai buni dintre noi vor fi miliardari – mici miliardari în franci vechi, firește...

Sangalles ridică bărbia lată, lucind de grăsime.

— Mi s-a spus, domnule președinte, că ați avea mult sânge american.

Ochii mari ai lui Fabre-Simmons se micșorară, dar răspunse surâzând:

— Exact, una din bunicile mele, născută Simmons – frânele Simmons – era americană. Avea două naționalități, înțelegeți? Până la sfârșitul vieții a ținut să fie cetățeană a Statelor Unite.

— Cele două bunici ale mele se numeau, când erau fete, respectiv domnișoara Dubois și domnișoara Ramée, zise Marcel Sangalles.

Constata faptul cu un fel de mândrie bonomă, tot așa cum își anunțase și vârsta. „Ticălosul este eminamente satisfăcut de ceea ce a fost, de ceea ce este și de ceea ce va fi”, se gândi omulețul care se feri să răspundă, așteptând urmarea. Dar cel din fața lui tăcu, preocupat cu alegerea unui soi de brânză, ridicând în sfârșit de pe platou o bucată de camembert spumos ca un buchet de ciuboțica-cucului normandă. Fabre-Simmons ridică ușor din umeri, făcând un mare efort să se stăpânească:

— Am dorit această întrevvedere, zise el, convins fiind că nu sunteți un om la fel cu ceilalți. Și pentru că *știu* că multe lucruri ne apropie. Bineînțeles, întreprinderea dumneavoastră vine de departe, ea este rodul multor generații, are scrisori de noblețe pe care propriile mele afaceri încă nu le posedă. Dar, ca și mine, aparțineți unei rase de oameni realiști. Nu e nevoie deci să subliniez întârzierea pe care o constatăm în tehnicile de vârf, cele care necesită materie cenușie. În Franța, ideile au rămas niște simple ornamente. Pentru americani, au devenit instrumente – și America transformă lumea, în timp ce Franța nu mai e decât un decor!

Cu bărbia ridicată, dominându-l pe Fabre-Simmons cu enorma lui statură, Sangalles îl privea fix. Nu răspunse.

Chipul lui livid era expresia însăși a insolenței. Dar omulețul nu se descurajă:

— Da, știu, americanii nu au avut sarcina să construiască o civilizație. Dar nu e mai puțin adevărat că nu suntem în pas cu ei! Pentru a nu vorbi decât de sectorul meu, suntem niște pitici în fața marilor firme americane. Nu e nevoie să vă spun că I.C.B. sau G.E.C., al căror sediu se află la New York, au un buget comparabil cu cel al Olandei; că cifra lor de afaceri se socotește în miliarde de dolari, că lucrează cu două, trei sute de mii de funcționari în toată lumea și că ei împânzesc piețele, asta e! Iată de ce aș vrea să ne lepădăm puțin de prejudecățile, de meschinăriile și micile noastre secrete artisanale...

Fabre-Simmons sprijini mâna de masă.

— Domnule Sangalles, vreau să vă arăt atuurile mele, să vă dezvălui gândurile mele: poate sunt mândru că am sânge american, dar mă tem de Statele Unite mai mult decât de orice. Admir metodele de gestiune americane, îmi plac anumite atitudini mentale ale lor și detest felul lor de viață — *the american way of life* — un flagel.

Pledantul devenea abil. Marcel Sangalles, căruia un pahar de țuică fină îi îmblânzea dispoziția, își declară adeziunea printr-un grohăit aprobativ.

„Mă lasă să vorbesc, ticălosul! gândi Fabre-Simmons. Și nu prea mă descurc. Dar cum să trezesc specia asta de hoit bătrân?”

— Sper că m-ați înțeles, domnule Sangalles. Sper chiar foarte mult, căci s-ar putea să avem un drum lung de făcut împreună. Ne înăbușim în Franța ca și cum nu ar mai fi nimic de făcut. Atunci m-am gândit să unim Compania Franceză de Electronică și Informatică cu propriul dumneavoastră sector de electronică, neputând să mă resemnez, în ceea ce mă privește, la un viitor de subaltern.

Omulețul își consultă ceasul pe furiș. „Ora 4 fără 5 minute! S-ar putea ca Léopold să fi venit deja!” Avea mare grijă de personalul lui — și mai ales de bătrânul lui șofer. Chemă șeful de sală și îl rugă să-i dea liber lui Léopold de cum va sosi. „Mă întorc la birou cu un taxi.”

Prin ochii mici ai lui Marcel Sangalles trecu un fulger de surpriză și de ironie pe care Fabre-Simmons se prefăcu a nu îl observa. Sangalles împinse ceașca de cafea goală. Nu mai avea nici ce mânca, nici ce bea și păru un moment dezorientat. Apoi scoase o havană din buzunar și începu s-o pregătească, s-o taie, s-o aprindă.

Fabre-Simmons nu fuma. Învăluit într-un nor albăstrui, începu să tușească.

— Acum voi merge drept la țintă, zise el. Îmi cunoașteți afacerile. Și eu le cunosc pe ale dumneavoastră. Ambiția mea e să creez produse dintre cele mai elaborate, mai pline de materie cenușie. Vorbind despre calculator, americanii, știți, opun lui *hardware* — ceea ce s-ar putea traduce prin „fierărie”, adică materialul în sine — pe *software*, care e ceea ce se poate pune în calculator odată cu metoda de utilizare...

— Nu! zise Sangalles care sufla fumul ca un dragon, nu suport acest snobism al englezei! Nu se mai vorbește astăzi decât de *marketing*, *gap*, *hobby*, *brain-storming*, *time sharing* și *package-deal*. Cum ne stă? Anglo-saxonii au invadat totul, chiar și limba? E și asta un fel de a ne imbeciliza! Eu vorbesc franțuzește.

Tonul rămânea în continuare blajin — și Fabre-Simmons nu se clinti:

— Vreți să ignorați aceste expresii, zise el, dar nu le ignorați — și le pronunțați chiar foarte bine. Oricum ar fi, în branșa în care eu sunt specializat, esențialul este să te adaptezi fără încetare mașinii, să concepi și să girezi prin ea și, plecând de aici, s-o stăpânești. Am optat pentru o mare investiție de bani în inteligență.